

цінності для еволюції вищого світогляду. Будь-яка мрія художника про красу, що коли-небудь досягала земної свідомості, є прозінням у Вічну Красу, яка не живе без Любові.

Краса, Любов, Віра, по суті, і є проявом Вищого Творіння, що зійшли на людей як благословення.

Література:

1. Барбара Энн Бреннан. Руки света. – М.: ООО „Издательство Астрель”, 2000. – 396с.
2. Визер В. С. Система цвета в живописи. – ЗАО Издательский дом „Питер”, 2004. – Рига: „ВИЕДА”, 1991. – 268 с.
3. Комарницкий Н. А. Ботаника. Систематика растений. – М., 1975. – 608с.
4. Масару Эмото. Тайная жизнь воды. Минск.: ОАО „Полиграфкомбинат им. Я. Коласа”, 2006. – 160 с.
5. Разум сердца. Мир нравственности в высказываниях и афоризмах. – М.: Издательство политической литературы, 1990. – 606 с.
6. Степанов А. М. Толковый словарь по эзотерике, оккультизму и парапсихологии. – М.: АО „Астра семь”, 1997. – 335с.
7. Таранов П. С. Анатомия мудрости. 106 философов. – Симферополь: „Таврия”, 1995. – 462 с.
8. Шереметьева Г.Б. Семь цветов здоровья. Воздействие цветом. – М.:ФАИР-ПРЕСС, 2001.– 364 с.

УДК 371.134

Кир’ян Т.І.

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ БРАТІВ КОЛОМІЙЧЕНКІВ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Анотація. У статті розкриваються основні підходи до формування професійної компетентності майбутніх медичних працівників, розроблені відомими українськими вченими-лікарями ХХ ст. М.С. Коломійченком та О.С. Коломійченком.

Аннотация. В статье раскрываются основные подходы к формированию профессиональной компетентности будущих медицинских работников, разработанные известными украинскими учеными-врачами ХХ ст. М.С. Коломийченко и А.С. Коломийченко.

Annotation. The article deals with the general approaches to the formation of the professional competence of the future medical professionals created by the famous Ukrainian medical scientists of the ХХ century M.S. Kolomyichenko and O.S. Kolomyichenko.

Мета статті: з’ясувати роль педагогічної спадщини відомих українських учених-лікарів братів Коломійченків у формуванні професійної компетентності у контексті сучасних вимог до випускників вищих медичних навчальних закладів.

Для реалізації мети необхідно було розв’язати такі конкретні **завдання**:

1. Уточнити поняття „професія”, професійна компетентність випускника вищого медичного навчального закладу.

2. З’ясувати принципи навчання, на яких ґрунтується діяльність викладача вищого навчального закладу.

3. У контексті сучасних вимог до процесу підготовки майбутніх медичних працівників проаналізувати основні педагогічні настанови М.С. Коломійченка та О.С. Коломійченка.

Об’єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх медичних працівників у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – педагогічні напрацювання вчених-лікарів братів Коломійченків з проблеми формування професійної компетентності майбутніх медичних працівників.

Методами наукового пошуку послуговували: теоретичний аналіз праць з проблеми формування професійної компетентності, аналіз педагогічної спадщини М.С. Коломійченка та О.С. Коломійченка, синтез, описовий метод.

Дослідженням різних аспектів проблеми формування професійної компетентності випускників вищих навчальних закладів займалися Н.В. Кузьміна, А.К. Маркова, В.О. Якунін, О.І. Гура, І.А. Зязюн, В.А. Семіченко. Однак в їхніх працях не знайшло свого повного відображення висвітлення питань педагогічної спадщини відомих українських лікарів-педагогів братів Коломійченків. Це й зумовило написання цієї статті.

Підготовка висококваліфікованих фахівців завжди була актуальною проблемою в педагогіці вищої школи. У зв'язку з входженням української освіти в європейський простір та приєднання до Болонського процесу відбувається переакцентація основної мети підготовки майбутніх спеціалістів: вища освіта повинна стати професійною, а не академічною, як це було донині.

Слово „професія” походить з латинської мови *profiteri* – „говорити публічно”, „оголошувати іншим про свою діяльність, яка ґрунтується на таких принципах, як: спрямованість навчання у вищій школі на науку в її розвитку; єдність наукового та навчального процесу вищої школи на самостійну роботу студентів; наскрізна професійна спрямованість всього навчального процесу у вищих навчальних закладах; єдність та оптимальне співвідношення теоретичної та практичної підготовки студентів; гуманістична спрямованість навчального процесу у вищій школі, впровадження особистісного підходу як базової цінності, що визначає характер взаємодії викладача та студента [1].

Як зазначають сучасні дидакти, об'єкт, суб'єкт і ціль педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу є явищами історичними. Вони виникають і формуються як відображення етапу соціального розвитку науки і суспільства. Так, наприклад, об'єктом педагогічної діяльності в радянській педагогіці довгий час визначали... студентів, а метою – виховання члена суспільства розвинутого соціалізму. Сучасна гуманістична психолого-педагогічна наука прагне до суб'єкт-суб'єктної рольової системи педагогічного процесу, в якій і педагог, і студент є його активними діячами [2, 42].

У контексті сучасних вимог до викладача вищої школи й пошуків шляхів формування професійної компетентності у майбутніх фахівців розглянемо основні педагогічні настанови видатних українських лікарів, професорів Київських вищих медичних навчальних закладів М.С. Коломійченка та О.С. Коломійченка, які протягом п'яти десятиріч минулого століття активно займалися теоретичною й практичною підготовкою медичних працівників.

Михайло Сидорович Коломійченко (1892 – 1973рр.), обіймаючи посади професора, завідувача кафедри загальної хірургії Київського медичного інституту (1955 – 1973), заступника директора інституту наукової роботи (1930 – 1935), декана стоматологічного факультету (1931 – 1934), був автором 130-ти науково-педагогічних праць з питань хірургії стравоходу, шлунку, підшлункової залози, невідкладної хірургії та методики викладання медичних дисциплін. У наукових статтях лікар-практик і водночас викладач вищої школи чітко уявляв собі модель випускника медичного інституту, яку умовно можна поділити на дві групи вимог: 1) як до медичного працівника; 2) як до громадянина.

На думку вченого, в особі лікаря однаковою мірою повинні формуватись професійні якості й особистісні (людські). „Той, хто береться лікувати людей, має бути правдивим, добросовісним, не сріблястим, мова його має бути небагатослівна, погляд прямий і одвертий” [3, 267]

М.С. Коломійченко ще в ті часи, в середині 20 століття, наполегливо й переконливо рекомендував раціонально поєднувати теоретичну й практичну підготовку майбутніх медичних працівників: „Коли немає знань – і теоретичних, і здобутих на практичній роботі, – то ніщо не допоможе” [Там само, 268].

Враховуючи те, що медична наука стрімко розвивається, вчений зауважує, що чинник примушує постійно вчитися – „щодня, щогодини, щохвилини. Відставання, неучтво може дорогого обійтися людям. Лікар, інженер, учитель, агроном без книг „іржавіє” [Там само, 268].

Проблемою безперервної освіти медичних працівників переймався й брат Михайла Сидоровича Олексій Сидорович Коломійченко, професор-отоларинголог, член-кореспондент АН УРСР, директор НДІ отоларингології (1960 – 1974). Працюючи довгий час завідувачем кафедри отоларингології Київського інституту вдосконалення лікарів, а потім в Науково-дослідному інституті та займаючись лікувальною практикою, О.С. Коломійченко мав можливість вивчити специфіку підготовки, перепідготовки та вдосконалення кваліфікації

медичних працівників. Учений вважав, що різнобічна і складна діяльність медичних інститутів з підготовки студентів, але ще більш складна й багатофункціональна педагогічна робота в інститутах удосконалення лікарів, де викладач має справу уже з лікарями, а не з студентами.

У посібнику „Методика викладання отоларингології” [4] автор детально аналізує специфіку методики підготовки майбутніх медичних працівників і способи вдосконалення їхніх знань протягом професійної діяльності в лікувальних закладах. На думку вченого, медичні інститути більшою мірою забезпечені навчальними планами, методичними розробками, матеріально-технічною базою, ніж інститути вдосконалення лікарів. Винятком є Центральний інститут удосконалення (ЦІУ), досвід якого слід поширювати від короткотривалих курсів з перед цикловою підготовкою до скорочених курсів з відривом і без відриву від виробництва. По-перше, до роботи з курсантами необхідно залучати кращих, досвідчених лікарів-практиків на роль асистентів. А по-друге, не треба нехтувати теоретичною підготовкою. „Лекція професора й завідувача курсами повинна бути насичена власним досвідом, спостереженнями з практики, новими даними науки... й супроводжуватись ретельним клінічним аналізом огляду кожного хворого, а не тільки казуїстичних випадків” [4, 15].

Лекція як одна з провідних форм навчання на курсах удосконалення лікарів повинна відрізнятися від лекцій в медичному інституті насамперед тим, що під час її проведення викладач вдається до ілюстрації навчальних посібників, препаратів, муляжів, малюнків, фотознімків, а також до демонстрації хворих (відповідно до теми лекції) та аналізу історій хвороби.

Ще в 60-их роках минулого століття О.С. Коломійченко рекомендує викладачам будувати спілкування з курсантами на принципах співробітництва, особливо на практичних заняттях в аудиторії й поліклініці.

Практичні заняття повинні ґрунтуватись на „поступовій зростаючій самостійності слухачів курсів підвищення кваліфікації лікарів і до їхньої відповідальності в роботі з хворими” [4, 19].

Особливе значення у формуванні професійної майстерності лікаря мають, на переконання вченого, так звані попередні практичні заняття в клініці, на першому етапі яких досліджують „нормальні” органи, а об’єктами обстеження стають самі курсанти. Тобто О.С. Коломійченко радить упроваджувати елементи рольових ігор. Використанням ділових ігор супроводжується й другий етап попереднього заняття, який пов’язаний з вивченням методів функціональної діагностики. І лише на завершальному етапі підготовчого заняття відбувається огляд хворих, які знаходяться в клініці.

Чинне місце в системі підвищення кваліфікації лікарів О.С. Коломійченко відводив кураціям хворих у стаціонарі, метою яких було засвоєння курсантами принципів діагностики й методики лікування отоларингологічних хворих в умовах стаціонару, техніки терапевтичних і хірургічних маніпуляцій та медичної документації.

Курації, як це пропонував учений, проводились в три етапи: перший – під керівництвом викладача, другий і третій – при повній самостійності курсантів, особливо на завершальному етапі, коли курсант отримував статус штатного ординатора [5].

Таким чином, педагогічна спадщина видатних українських учених-лікарів, науковців, братів Коломійченків містить багато слушних настанов щодо підготовки майбутніх медичних працівників узагалі та формування професійної компетентності, фахової майстерності лікарів зокрема. Крізь призму сучасних вимог до випускника вищого навчального закладу чітко виокремлюються наполегливі рекомендації вчених посилювати роль самостійної роботи, впроваджувати новітні технології навчання, надавати навчальному процесу практичної спрямованості.

Література:

1. Подмазин С.И. Личностно-ориентированное образование: Социально – философское исследование. – Запорожье: Просвіта, 2000. -250с.
2. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005- 224с.
3. Коломійченко М.С. Живи, людино!: Розповіді про хірургію та хірургів.- К.: Молодь, 1967.- 269с.

4. Коломийченко А.И. Методика преподавания отоларингологии.-К.: Здоровье,1968.- 132с.
5. Коломийченко А.И. Успіхи отоларингологи на Украине за 40 лет//Врачебное дело, 1957, №12.- с.126-133.

УДК 37.025

Козаченко І.О.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті розглядаються питання сутності процесу навчання, проектування його структури, надається опис компонентів навчання географії у загальноосвітній школі.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы сущности процесса обучения, проектирования его структуры, дается описание компонентов обучения географии в общеобразовательной школе.

Annotation. In article questions of essence of process of learning of its structure are considered, the description of components of learning of geography in a comprehensive school is given.

Постановка проблеми. Концепція змісту шкільної географічної освіти передбачає не тільки докорінну переорієнтацію у меті та об'єктах навчання, але й нову структуру курсу шкільної географії. Необхідність таких змін зумовлена новим баченням цілей шкільної освіти в цілому, перехід до компетентнісного й ціннісного підходів у навчанні підростаючого покоління. У зв'язку з цим загострюється питання сутності й змісту навчання географії, ефективного співвідношення компонентів навчання задля формування в школярів географічної культури.

Географічним дисциплінам навчають у наших школах вже майже три сторіччя. Сьогодні накопичена величезна база наукових досліджень у галузі сутності, змісту та структури навчання. Проблемами розвитку змісту освіти займаються Н. Бібік, М. Баранський, Н. Буринська, А. Даринський, В. Корнеєв, О. Корсакова, І. Лернер, В. Мадзігон, Ю. Мальований, Л. Панчешникова, Подмазін, О. Савченко та ін. Питання компонентів процесу навчання розглядаються у працях Ю.Бабанського, В. Галузинського, М. Євтуха, В. Краєвського, В. Онищука, В. Ягупова і ін.

Не зважаючи на різні підходи до розуміння сутності навчання, визначено, що цей процес є динамічним явищем, таким, що постійно розвивається, удосконалюється, набуває нових рис та істотних властивостей. Його структурні компоненти видозмінюються, наповнюються новим змістом, методами та прийоми, що обумовлюється постійним рухом вперед географічної науки, виникненням сьогочасних засобів дослідження природи, способів узагальнення джерел географічної інформації, телекомунікаційних технологій. Таким чином, перегляд й теоретичне обґрунтування взаємозв'язків й співвідношень структурних компонентів навчання є нагальною потребою педагогічної науки.

Ю.К.Бабанський визначав: „Щоб охарактеризувати структуру процесу навчання, необхідно, по-перше, виявити основні компоненти цього процесу, по-друге, описати характер зв'язків компонентів, по-третє, розкрити основні протиріччя, що лежать в основі процесу як такого, по-четверте, визначити типові етапи його розвитку” [1, 10]

Метою статті сформульовано розгляд існуючих підходів до визначення складових компонентів процесу навчання географії й взаємозв'язку між ними.

Аналіз наукових досліджень у галузі дидактики виявив різні тлумачення провідними науковцями категорії „навчання”, виділення у якості стрижневих неоднакових аспектів навчання як процесу. Розробляючи питання компонентів навчання географічних дисциплін, ми підтримуємо думку тих вчених, які під навчанням розуміють спеціально організований, цілеспрямований, керований процес взаємодії вчителя й учнів, у ході якого учні під керівництвом вчителя опановують знаннями, уміннями й навичками, розвивають свої пізнавальні сили й здібності, формують світогляд. Цілісність цього процесу визначається